

כתבא דמלכא

אוצרות כתבי הקודש
מאת כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל

סוגיא דקידוש העזרה ע"י שתי הלחם

מסכת שבועות דף ט"ו

יו"ל ע"י

מכון שפה ברורה

להפצת תורתו ומשנתו של

הרה"ק מקאסוב זי"ע

חג השבועות תשפ"ו

הלימוד בגליון הלז
יהיה לעילוי נשמתו הטהורה של
ב"ק אבינו דועינו אדונינו מורינו ורבינו
מרן שרגא פייביש בן מרן אברהם יהושע העשיל זצוק"ל

כל הזכויות שמורות
להערות והארות ולקבל הגליונות מדי שבוע
יפנה אל המערכת במספר #0 7750-400-718
או באימייל office@mechonsb.com

סוגיא דקידוש העזרה ע"י שתי הלחם

בביאור דברי הגמרא, שלא ניתן לקדש את העזרה בשתי הלחם

המנחה - חמין'. ומכאן הוקשה הגמ' 'אפשר דמקדש בשתי הלחם בעצרת', שהם חמין וכמו שכתוב (ויקרא כג, יז) 'סולת תהינה חמין תאפינה' ואז יהיו ממנו כלל חמין תודה. 'משום דלא אפשר, היכי נייעבד, נבנייה מאתמול' וניקדשה מאתמול, היינו, שיצנו את המקום שרוצים לקדש בקדושת העזרה מערב יום טוב ויקדשו בו יום את אותו מקום עם שתי הלחם, 'שתי הלחם בשחיטת בבשים הוא דקדש', וממילא אינו נתקדש עד יום טוב, וכיון שכן אי אפשר לקדש את העזרה בשתי הלחם, והיא מתקדשת רק בשיירי מנחה.

ובתוס' (ד"ה בשחיטת) הקשו, שדין זה ששתי הלחם מתקדשים רק בשחיטת הכזשים, קיימא רק כחד שיטתא במסכת מנחות (נז, ב), ואיכא מאן דאמר שהאפייה בתנור היא שמקדשת את שתי הלחם ולא שחיטת הכזשים, ולדעה זו הדרא קושיא לדוכתיה, שניתן לקדש את העזרה ערב יו"ט בשתי הלחם של עזרת היות שאין קדושתן תלויים בקרבן. ומירנו התוס', שגם לשטת 'תנור

בגמרא (שעו' טו, א) 'אמר רמי בר חמא, אין העזרה מתקדשת, אלא בשיירי מנחה'. שכשרוצים לקדש את העזרה, צריכים להקיף סביב לחומות העזרה, עם חלות משיירי המנחה לאחר שקמנו מהם על גבי המזבח, 'מאי מעמא, בירושלים, מה ירושלים דבר הנאכל בה מקדשה', שכשם שכשהרחיצו את קדושת ירושלים הקיפוה עם לחמי תודה הנאכלים בכל העיר ועל ידי זה התפשטה הקדושה בכל העיר, 'אף עזרה דבר הנאכל בה מקדשה'.

ומקשינן, 'אמו לחמי תודה בעזרה מי לא מתאכלי'. ולמה אי אפשר לקדש את העזרה על ידי היקף זה. ומתרנינן 'אלא בירושלים, מה ירושלים דבר הנאכל בה ויוצא ממנה נפסל, אף עזרה דבר הנאכל בה והיוצא ממנה נפסל'.

ממשיכה הגמרא ומקשה, 'אי מה להלן חמין' - שלחמי המודה היו חמין, 'אף באין' יהיו צריכים להיות שיירי

כזשים. ולענין הלכה נפסק כשיטת רבי עקיבא ששתי הלחם קרצים גם מצלי להקריב את קרבנותיהם (רמב"ם שם הט"ו). ולפי זה נמלא שדחיית הגמרא 'שתי הלחם בשחיטת בבשים הוא דקדשי' אינה לדעת רבי עקיבא הסובר שמקריבים שתי הלחם אף ללא כזשים, ואם כן שאלת הגמרא צמקומה עומדת מאחר והלכה כרבי עקיבא, מאי טעמא אי אפשר לקדש את העזרה עם שתי הלחם, שהרי שחיטת הכזשים אינה מעכבת.

האם שתי הלחם נפסלים בלינה

וליישג הדברים נקדים את יסוד דברי האבני נזר (או"ם ס' ת"ו אות ט) והאור שמח (הל' מעשה הקרבנות פ"ו ה"ג), דמאחר ושתי הלחם הצאים בלא כזשים אינם נאכלים אלא יוצאים לשריפה כמו שכתב הרמב"ם (הל' תמידין ומוספין פ"ח הט"ו) מהגמרא (מנחות מו, ב) 'שתי הלחם הבאות בפני עצמן בלא בבשים ביצר עושין בהן, יונפו ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה', תו לא שייך זה פסול לינה, הקיים רק במקום שיש לקרבן אכילת אדם או אכילת מזבח.

ובזה ביארו את דעת הרמב"ם ששתי הלחם אינם נפסלים לעולם בלינה ולא

מקדש את הלחם' אי אפשר לאפותם מערב יום טוב ולקדש זהם צחג, כי ילין עליהם ליל יום טוב, והלחם יפסל בלינה.

ב' אוקימתות להביא שתי הלחם ללא קרבן

וראיתי מקשים שלכאורה לפי שיטת הרמב"ם (הל' תמידין ומוספין פ"ח ה"ז - ט) שהתנור מקדש את שתי הלחם ועכ"ל אינו נפסל בלינה, וכלשונו 'ולישתן ועריבתן בחוץ, ואפייתן בפנים בבל המנחות' שהתנור מקדש את הלחם, ואם יאפוס צחג יפסלו הלחמים ציואל, 'ואין עשייתן דוחה יום טוב ואין צריך לומר שבת, אלא אופין אותן מערב יום טוב', חוזרת קושיית המוס' למקומה, כי אם התנור מקדש את הלחם שנאפה מצעוד יום, ומכל מקום אין הלחמים נפסלים בלינה, מדוע לא ניתן לקדש את העזרה בשתי הלחם ערב חג השבועות.

ועוד זאת יתירה ראיתי שמקשים, דנחלקו רבותינו רבי עקיבא ורבי שמעון בן גמל במשנה (מנחות מה, ב) צדיני עיכוב הלחם והכזשים, שלדעת רבי עקיבא מקריבים שתי הלחם גם אם לא הקריבו איתם את שני הכזשים הצאים עמם, מה שאינו לכן נגם שהכזשים מעכבים את הלחם, ואי אפשר להביא לחם ללא

קידוש העזרה ע"י שתי הלחם

ג

דמלמודא. והקשה למה הוצרך הכס"מ לפרש כך, הלא כיון שנתקדשו בכלי ממילא פשיטא שנפסלים בלינה, וכמו שתי הלחם שהיה עריכת ולישתן בחוץ כדי שלא יתקדשו ויפסלו בלינה, ורק לאחר שנתקדש בכלי נפסל בלינה. הרי שאלו אין פסול לינה יש חסרון בקדושת הדבר.

ובחידושי גור אריה יהודה (ועמבא עיני המועדים סימן טו אות ג"ה) כתב לתוך קושיית השיירי קרבן עפ"י הערת הגה"ק רבי מנחם זעמבא זצ"ל חי"ד על דברי האור שמח והאבני נזר הנוכרים לעיל שלדעת הרמב"ם אין פסול לינה על דבר שאינו אוכל, ולכך אין בשתי הלחם הקרב ללא כזשים - שעומד לשריפה דין לינה, שהוא לכאורה היפך דברי הרמב"ם שנקט להלכה כרבי יוחנן שמי סוטה נפסלים בלינה, ומיניה ששייך פסול לינה גם בדבר שאין בו אכילת קדשים, ושלא כדבריו צדיני שתי הלחם.

ומחלק הרמ"ז דדוקא בקרבן ששייך בו מושג של אכילה, אין פסול לינה עד שיהיה ראוי לאכילה, ולכך שתי הלחם ששייך בו אכילה על ידי הקרבת הכזשים, לא חלה עליו קדושה בשלימות כדי להיפסל בלינה קודם הקרבת הקרבנות, מה שאינו צמי סוטה שכל קדושתם

רק כשהם באים ללא קרבן, כי כיון שאכילתם תלויה ועומדת בהקרבת הכזשים ולולי זה הם יוצאים לשריפה, נמצא שכלילה אין עליהם עדיין דין אכילה, ולכן אין שייך בהם לינה, כי כנתבאר איסור לינה נוהג רק כשיש אכילה בקרבן.

וביטוד זה ביאר האור שמח הא דאיתא במשנה (מעילה ט, א) 'שתי הלחם מועלין בהן משהוקדשו. קרמו בתנור - הוכשרו ליפסל בטבול יום, וצמחוסר כפורים', שלא נמנה בין הפסולים גם את פסול לינה. כי כאמור, שתי הלחם אינם נפסלים לעולם בלינה, לפי שתלויים בהקרבת הקרבן וכלילה אין ידוע מה יהיה בסופו.

חסרון פסול לינה מורה על חסרון בקדושתם

והנה מה שאינם נפסלים בלינה מורה על כך שיש חסרון בקדושתם, דהטעם שאינו פסול בלינה הוא משום שאינו נתקדש בקדושת הגוף גמורה להפסל בלינה, וראיה לדבר ממה שהוקשה השיירי קרבן (על הירושלמי סוכה פ"ד ה"ו) על הכסף משנה שמבאר שהסיבה שהרמב"ם (פ"ד מהל' סוטה ה"ב) קובע להלכה שמי סוטה נפסלים בלינה, הוא משום שפוסק כר' יוחנן שהוא מארי

והוא עפ"י היסוד של החידושי
 הר"ם (ליקוטי הר"ם חנוכה) ביישוב קושיית
 הפני יהושע (שבת כ"א, ב) למה הותרו
 ישראל לנס מציאת פך השמן טהור בימי
 חנוכה (שבת כ"א, ב), והרי טומאה הותרה
 בציצור (יומא א, ב), ובני ישראל יכלו להדליק
 נרות מהשמן שטימאו היונים. ותיירך,
 שאף אמנם שחמיד ניתן להשתמש בשמן
 טמא כי טומאה הותרה בציצור, אבל
 כשמחנכים מחדש, צריך הראשית להיות
 בתכלית השלימות ובדרך המהודר
 ביותר, וכיון שאז חינוכו בית חשמונאי את
 הציט לאחר ששקרום היונים וטימאוהו,
 חיפשו וחזרו אחר שמן טהור דווקא,
 כדי לחנוכו בטהרה.

וכן נפרש גם הכ"א, דאף אמנם
 שיכלו להקיף את העזרות ולקדשם על
 ידי שתי הלחם שנאפו בערב יום טוב,
 מכל מקום הרי כעת בערב יו"ט יש
 בשתי הלחם אלו עדיין נד חסרון
 בקדושתם כמו שמוכח מזה שאינם
 נפסלים בלינה, וגם לרבי עקיבא
 שהכזשים אינם מעכבים את הלחם, מכל
 מקום גם הוא מודה ששלימות ההבאה
 היא רק כשיש כזשים, וכמדויק מלשון
 הרמב"ם (הל' תמידין ומספין פ"ח הט"ו) שפסק
 כרבי עקיבא ששתי הלחם קרבים גם ללא
 קרבן, ואפילו הכי הורה ששתי הלחם
 אינם נפסלים בלינה (שכחמור זה מורה שאין

מעיקרא אינו רק להשקאה ולא
 להקרבה, ממילא על ידי קדושתם בכיור
 כבר חל עליהם כל קדושתם להפסל
 בלינה. ומיושבת בזה גם קושיית השיירי
 קרבן, דלהמציאר שתי הלחם אכן אינם
 נפסלים בלינה [ודלא כהפנת השיירי קרבן], ולכן
 הותרך הכסף משנה לצאר בדברי
 הרמב"ם שמי סוטה נפסלים בלינה רק
 משום דנקט כרבי יוחנן הסובר כן, ולולי
 זה לא היה סביר שיפסל בלינה כי אין
 במי סוטה דין קרבן.

נמצא אם כן ממסקנת דבריו, שפסול
 לינה מורה על שלימות הקדושה, שכל
 דבר שכבר נשלמה קדושתו לינה פוסלת
 בו, וכל שעדיין לא נשלמה קדושת הגוף
 שבו, אין לו פסול לינה, ולכן שתי הלחם
 אינם נפסלים בלינה עולמית, כי עדיין
 לא הביאו את שתי הכזשים שלהם.

החינוך צריך להיות כולו מושלם

וביסוד האמור נוכל ליישב את צ'
 השאלות שהצנו, לשיטת הרמב"ם למה
 אי אפשר לקדש בשתי הלחם מערב יום
 טוב, והרי הם אינם נפסלים בלינה, ועוד
 מדוע לרבי עקיבא ששתי הלחם קרבים
 תמיד גם ללא קרבן, אי אפשר לקדש את
 העזרות בלחמי חמץ אלו.

קידוש העזרה ע"י שתי הלחם

ה

את הלחם. הרי שאנו ממתינים ומצפים לאוכלס אף על פי שהם קרבים גם לדד. אבל מכל מקום סבירא להו לאצני נזר והאור שמח שאין מציינים על סופו של דבר אלא על מצבו עכשיו, וכיון שבערב החג אי אפשר להקריב את הקרבנות הבאים עם שתי הלחם, והלחם ראוי מלד עצמו גם ללא הקרבן, נחשבים שתי הלחם כמי שאינם עומדים לאכילה, כי עתה הם ראויים להצאה ולשריפה ולא לאכילה, ולכן גם אין נפסלים בלינה שעזרה נריך מידי דאכילה.

דהנה תום' הקשו, איך יתכן לקדש את העזרה על ידי שיירי מנחה, והרי אי אפשר להקריבו כלל על גבי המזבח, כי קודם הקידוש היה למזבח דין צָמָה ואיכא למאן דאמר (נחמס ק"ג, א) אין מנחה בצמה. ועל קושייתם זו אפשר להוסיף עוד, דדינא הוא דצעינן עזרה וכלי שרת לקדש את המנחה (שם פח, א), ואם כן איך התקדשה המנחה עצמה כשרק עתה מקדשים את העזרה. ומירצו התוס' ד'ביון שהבל בא בבת אחת הקידוש ועשיית מנחה, לא חשבינן מנחה בבמה' והעזרה והמזבח והמנחה מתקדשים צבת אחת.

ונראה, דמירון זה שכל הקדושות באות כאחד, הוא רק באופן זה שכתבו

קדושתו שלימה) כי צוודאי שלימותם הוא בהצאת קרבנותיהם [וצבה מוצר גם ליטנא דגמרא 'שתי הלחם בשמיטת כבשים היא דקדש', ששתי הלחם נקדשים בשלימות רק בהקרבנת הכבשים, ואז יש ציחוס לקדש את העזרה], ולכן, כשהיה צריך לחנוך את העזרה, אין מן הראוי לקדשו על ידי שתי הלחם בערב יו"ט היות שיש בהם עדיין דד חסרון בשלימות קדושתם.

קדושות הבאות כאחת

מנאל יוצא לפי מהלך זה שאמרנו, שאם אכן עבר וקידש את העזרה בשתי הלחם, נעשית העזרה מקודשת אלא שנחסר בהידור המלוה, שראוי שהחניון יהיה דדבר שהוא קדוש בשלימותו.

אמנם נראה לי, כי אם נעמיק היטב דדברי התוס' בסוגיין (שעשועות שס ד"ה אין עזרה צמירון א') דדרכי חלות קדושת העזרה ע"י שיירי מנחה יתבאר לנו מהלך נכון מדוע אין העזרה מתקדשת על ידי שתי הלחם גם לשיטת ר"ע וגם לשיטת הרמב"ם, דהנה כד מעיינין צמה שכתבו רבותינו האצני נזר והאור שמח רואים עוד דבר חידוש מזה שהגדירו את שתי הלחם כאינם עומדים לאכילה, הגם לללא ספק עיקרם וכל תכליתם של שתי הלחם הם שייאכלו לצסוף, ומפורש אמרו בגמרא (מנחות מו, ב) ששתי הלחם הבאים בפני עצמם אינם נשרפים ציוס טוב אלא למחרתו שמה ימנא כבשים, ויוכלו לאכול

כשהקריבו גם את הקרבנות שעמה על גבי המזבח, וגם לשיטת רבי עקיבא הסובר ששתי הלחם קרבים בפני עצמם, מכל מקום שלימותם הראויה היא רק בהצאתם עם הכזשים, ולכך כליל חג השבועות שעדיין לא הגיע זמן הקרבן אין לינה פוסלת את הלחם.

ולפי זה מובן ומוסבר, דאף לרבי עקיבא שהכזשים אינם מעבדים את הלחם, וגם לשיטת הרמב"ם - שהתנור מקדש את שתי הלחם מערב יום טוב ואף על פי כן אינו פוסלו בלינה, לא יכלו לקדש את העזרה בשתי לחמי חמץ של עזרת. דוה עתה ביארנו, שדין זה שקדושת העזרה וקדושת המזבח צאים כאחת, שייך דווקא כשראו להקריב את המנחה תיכף על גבי המזבח שהתקדש, ואשר על כן, בכל שאר המנחות שאין לנו דבר חוץ מהקרבנם על גבי האש, באותו רגע שמקריבים אותם על גבי המזבח, כזיכור גם העזרה יכולה להתקדש על ידם והמזבח אינו נחשב כזמה לפי שהם צאים כאחת, אך בשתי הלחם ששלימותם היא רק בהצאת הקרבנות שצאים רק למחרת, נמצא שבערב החג עדיין נחשב המזבח כזמה שאין לנו עם מה להקדישה, וממילא גם העזרה אינה מתקדשת, ולכן אין מליאות לקדש את העזרה בשתי הלחם כי קדושת

החוס' שמיד כשמקדש את העזרה, תיכף מתקדשת גם המזבח, וזה עצמו מקדש את המנחה, שראויה להקרב מיד על המזבח, כי אז הכל מתקדש ונעשה ראוי צרגע אחד כעין המושג של גיטו וידו צאים כאחת (קידושין כג, א), אך אם קדושת העזרה אינה מועילה שיוכלו להקריב את המנחה מיד, תו לא אמרינן שהקדושות צאות יחד ושזב נשאר על המזבח דין זמה.

העזרה והמזבח אינם מתקדשים יחד בהבאת שתי הלחם

וממילא נוכל להבין את החילוק שדין שתי הלחם לשאר מנחות, ומזה נבאר מדוע לכולי עלמא לא ניתן לחנוך את העזרות בהצאת שתי הלחם. דכל המנחות שהיו צמקדש הוקרבו על גבי המזבח כמו שנאמר (ויקרא כ, 3) והציאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ משם מלא קמץ מסלתה ומשמנה על כל לצונתה והקטיר הכהן את אזכרתה המזבחה, מה שאינו בשתי הלחם שלא הקריבו מהם כלום על גבי המזבח, ורק הכזשים שצאו עמם הם שהחשיבו את הלחם כאילו עלה לריח ניחוח אשה לה' (מנחות נז, ב).

והנה כבר ביארנו, שקדושת שני הלחם אינה נשלמת עד למחרת

קידוש העזרה ע"י שתי הלחם

העזרה והמזבח ושתי הלחם אינם חלים וצתוס' שלא שייך לקדש את העזרה
יחד צנת אחד, ושפיר אמריין צגמרא צשתי הלחם.

